

Mikołaj Jalinik

Rozwój turystyki na obszarze przyrodniczo-krajobrazowym "Haćki" im. prof. J. B. Falińskiego

Ekonomiczne Problemy Usług nr 52, 115-125

2010

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

MIKOŁAJ JALINIK
Politechnika Białostocka

**ROZWÓJ TURYSTYKI NA OBSZARZE PRZYRODNICZO-KRAJOBRAZOWYM
„HAĆKI” IM. PROF. J.B. FALIŃSKIEGO**

Wprowadzenie

W województwie podlaskim występuje znaczna liczba miejsc i miejscowości, które wymagają turystycznego zagospodarowania. Terenem, który nie został dostrzeżony przez mieszkańców i władze samorządowe pod względem zagospodarowania turystycznego, jest obszar przyrodniczo-krajobrazowy im. Prof. J.B. Falińskiego w Haćkach, liczący 164 ha. Projekt w sprawie ustanowienia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego pod nazwą „Haćki” im. Prof. J.B. Falińskiego został sporządzony przez Towarzystwo „Haj” na podstawie wieloletnich wyników badań naukowych prof. J.B. Falińskiego i prof. A. Bery, archeologów z Instytutu Archeologii i Etnologii w Warszawie oraz wielu innych autorytetów naukowych. Opisany obszar spełnia formalne, jak i faktyczne warunki do ustanowienia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, natomiast wymaga zagospodarowania, co pozwoli na utrzymanie, pielęgnowanie i prezentowanie naturalnych i kulturowych walorów tego terenu oraz rozwój rodzajów i form turystyki.

Ustanowienie zespołu przyrodniczo-krajobrazowego pod nazwą „Haćki” umożliwi rozwój zrównoważony w środowisku lokalnym i jednocześnie będzie szansą na pozyskanie środków finansowych z budżetu gminy i innych instytucji oraz organizacji rządowych i pozarządowych.

Pod względem administracyjnym obszar położony jest w powiecie Bielski Podlaski, na wysokości 156 m n.p.m.¹ (województwo podlaskie) i jest oddalony o 7

¹ Projekt ustanowienia zespołu przyrodniczo-krajobrazowego pod nazwą „Haćki” im. Prof. J.B. Falińskiego na podstawie art. 44 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przy-

km od miasta powiatowego. Kompleks składa się z trzech enklaw: wysoczyzny bielskiej, pagórka kemowego, pagórków otoczonych gruntami ornymi i łąkami. Rzeźba terenu ukształtowała się około 100 tys. lat temu, u schyłku zlodowacenia Warty. W szczelinach i zagłębieniach rozpadającego się lądolodu gromadził się substrat glebowy, który po całkowitym wytopieniu się lodu dał początek pagórkom kemowym². Obszar znajduje się na terenie Natura 2000.

W wyniku prac archeologicznych potwierdzono ślady niemal nieprzerwanej obecności człowieka w tym rejonie, sięgające schyłku epoki kamienia. To dzięki wielowiekowej działalności człowieka (odlesienie, wypas, koszenie), właściwościom substratu glebowego (tworzy pyłowe zawierające węglan wapnia) i sprzyjającemu mikroklimatowi nasłonecznionych zboczy możliwe było utrzymanie się w tym rejonie muraw kserotermicznych.

Obszar jest rajem dla miłośników przyrody. Posiada w znacznym stopniu zachowane w stanie naturalnym środowisko przyrodnicze o wysokich i unikalnych walorach turystycznych w skali kraju i Europy – głównie duże kompleksy naturalnych lasów oraz cennej i różnorodnej roślinności. Obszary te odznaczają się najwyższym stopniem naturalności szaty roślinnej i najwyższą bioróżnorodnością oraz charakteryzują się nieskażonym środowiskiem przyrodniczym.

Okolice wsi Haćki stanowią unikatowe obszary pod względem przyrodniczym (pagórki kemowe porośnięte murawami kserotermicznymi) i archeologicznym (grodzisko, kurhan i osady otwarte z okresu od wczesnej epoki żelaza po wczesne średniowiecze). Ten atrakcyjny obszar otaczają liczne zabytki kultury ludowej i sakralnej.

Celem niniejszego artykułu jest propozycja zagospodarowania obszaru pod względem turystycznym, do którego mogłyby przybywać różne grupy turystów krajowych i zagranicznych w celach wypoczynkowych, rekreacyjnych i edukacyjnych.

1. Charakterystyka obszaru przyrodniczo-krajobrazowego

Obszar „Haćki” jest jednym z najciekawszych obszarów archeologicznych w Polsce. Jego nazwa pochodzi od miejscowości Haćki. Jest to teren, na którym występują wykształcone murawy kserotermiczne między doliną Bugu a Suwalszczyzną. O bogactwie szaty roślinnej świadczy występowanie na niewielkiej powierzchni ostoi aż pięciu typów siedlisk Natura 2000: jałowiec, muraw kseroter-

rody (Dz.U. 2004, nr 92, poz. 880, Dz.U. 2005, nr 113, poz. 954, nr 130, poz. 1087, Dz.U. 2007, nr 75, poz. 493, nr 175, poz. 1238, nr 181, poz. 1286).

² *Zespół przyrodniczo-archeologiczny na Równinie Bielskiej (Haćki)*, red. J.B. Faliński, A. Bera, Z. Kobyliński, A.J. Kwiatkowska-Falińska, BSG UW, nr 4(2)/1, PIG w Warszawie, Warszawa 2005.

micznych, ekstensywnie użytkowanych łąk, torfowisk przepływowych oraz łągów. Najlepiej zachowały się murawy kserotermiczne. Łąki kośne podlegają stopniowej degradacji w wyniku intensywnej gospodarki rolnej, podczas gdy obszar torfowiska przepływowego został wyłączony z użytkowania i szybko zarasta. Łągi charakteryzują się młodymi drzewostanami i uproszczonym składem gatunkowym runa (rysunki 1 i 2). Nadzór nad obszarem sprawuje Wojewódzki Konserwator Przyrody w Białymstoku.

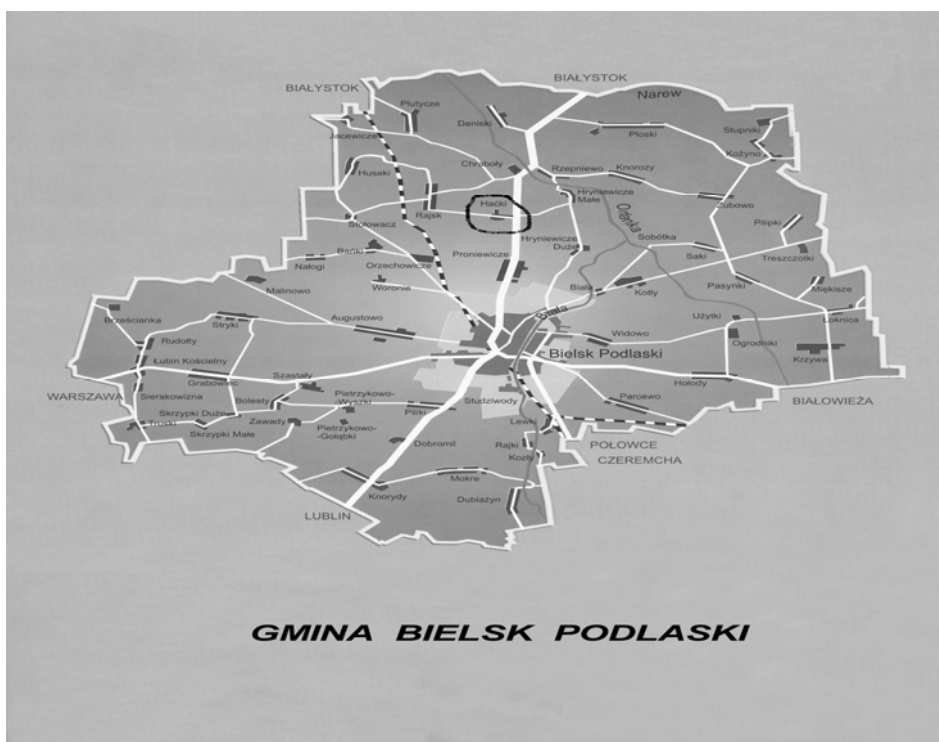


Rys. 1. Obszar przyrodniczo-krajobrazowy w Haćkach



Rys. 2. Obszar przyrodniczo-krajobrazowy w Haćkach

Obszar położony jest na Wysoczyźnie Bielskiej (rysunek 3), na styku kultury białoruskiej, polskiej i ukraińskiej i zaliczany jest do mezoregionu we wschodniej Polsce. Przez obszar przebiega szlak turystyczny Warszawa–Białowieża. Obszar „Haćki” graniczy z Doliną Górnej Narwi, Wysoczyzną Drohiczyńską i Wysoczyzną Wysokomazowiecką z Przedpolesiem Zachodnim (Białoruś). Obszar położony jest na terenie Zielonych Płuc Polski, a siedliska rolnicze zajmują ponad 90% obszaru, pozostałą część stanowią łąki i zarośla. Mając na względzie potencjał archeologiczny, mieszkańcy wsi Haćki postanowili utworzyć Towarzystwo „Haj”, którego celem jest włączenie części ich gruntów do Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. Obserwując niedorzeczność towarzyszącą planowaniu siedlisk Natura 2000 oraz niszczeniu bogatej przyrody okolic wsi, mieszkańcy postanowili zwrócić się do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w celu jak najszybszego opracowania planu ochrony obszarów Natura 2000 w Haćkach. Zatwierdzony przez Radę Ministrów projekt siedlisk „Murawy w Haćkach” oceni w najbliższym czasie Komisja Europejska. Wówczas możliwe będzie opracowanie szczegółowych planów ochrony siedlisk Natura 2000.



Rys. 3. Położenie miejscowości Haćki

Źródło: opracowanie Urzędu Gminy w Bielsku Podlaskim.

Urozmaicony charakter rzeźby terenu i duża różnorodność siedliskowa (od torfowisk przepływowych i ekstensywnie użytkowanych łąk po murawy kserotermiczne i napiaskowe) stanowią o wysokich walorach przyrodniczych, krajobrazowych i turystycznych całego obszaru. Od lat 70. XX wieku obserwuje się stopniowy zanik tradycyjnej gospodarki rolnej – zmniejszanie się powierzchni gruntów ornych i spadek pogłowia zwierząt. Część porzuconych gruntów wraz z cennymi przyrodniczo zboczami niecki została zadrzewiona, głównie sosną, świerkiem i modrzewiem. Na obszarze kompleksu żyje pięć gatunków płazów, dwa gatunki gadów oraz 50 gatunków ptaków³.

Dobrze zachowane wczesnośredniowieczne (V-XII w.) grodzisko, zwane przez miejscową ludność „Zamkiem”, to obszar urozmaiconych krajobrazów, bogatych w użytki zielone, olsy, łągi i runo leśne. Ze względu na bogactwo walorów geobotanicznych i estetyki krajobrazu kulturowego stanowi on w województwie podlaskim fragment krajobrazu bardzo cenny pod względem turystycznym. Jak dotąd stwierdzono tu występowanie około 400 gatunków roślin naczyniowych. Obszar kompleksu przyrodniczo-krajobrazowego obejmuje:

- specjalny obszar ochrony siedlisk „murawy w Haćkach”, europejskiej sieci Natura 2000;
- kompleks zabytków archeologicznych wpisanych do rejestru województwa podlaskiego;
- polodowcowe utwory geologiczne, źródła i ciek wodne;
- zabudowę wsi Haćki;
- użytki rolne i lasy.

Wśród celów ochrony obszaru przyrodniczo-krajobrazowego pod nazwą „Haćki” im. Prof. Janusza B. Falińskiego należy wymienić:

1. Zachowanie różnorodności polodowcowych utworów geologicznych, a mianowicie:
 - wachlarzowej kotliny strumienia „Haj”,
 - pagórków i ostoi kemowych,
 - tarasu kemowego z licznymi zagłębieniami wytopiskowymi.
2. Utrzymanie i przywracanie do właściwego stanu siedlisk przyrodniczych objętych obszarem „murawy w Haćkach”, europejskiej sieci Natura 2000.
3. Zachowanie, utrzymanie i przywracanie walorów widokowych i estetycznych krajobrazu archeologicznego, w tym:
 - grodziska „Zamek”,
 - kompleksu starożytnych i wczesnośredniowiecznych osad przyrodniczych,

³ E. Bończak-Kucharczyk, *Katalog parków i ogrodów zabytkowych dawnego województwa białostockiego*, Białostockie Towarzystwo Naukowe, Białystok 2000, s. 115.

- starożytnego kurhanu położonego w odległości ok. 1 km na południe od grodziska „Zamek”.
- 4. Przywracanie, zachowanie, utrzymanie i upowszechnianie estetycznych wartości kulturowych zabudowy wsi Haćki, a w szczególności:
 - chat ze zdobieniami snycerskimi,
 - spichlerza i innych zabytkowych budynków gospodarczych,
 - krzyży wotywnych z XIX wieku.
- 5. Zabezpieczenie i utrzymanie utworów geologicznych, siedlisk Natura 2000 i krajobrazu archeologicznego przed zniszczeniem poprzez inwestycje i nadmierną niekontrolowaną presję turystów.

Na obszarze przyrodniczo-krajobrazowym „Haćki” im. Prof. Janusza B. Falińskiego zabrania się następujących działań:

- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obszaru;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce leśnej lub wodnej;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy oraz obszarów wodno-błotnych;
- wylewania gnojówki i gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- wydobywania do celów gospodarczych skał, torfu, kamieni oraz kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- urządzania polowań dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarlisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką leśną i łowiecką;
- utrzymania ekstensywnego użytkowania łąk i pastwisk oraz zaniechania intensyfikacji ich nawożenia, stosowania środków ochrony roślin oraz poruszania się ciężkimi pojazdami mechanicznymi.

Na obszarze mogą być prowadzone następujące działania:

- edukacyjno-poznawcze oraz informacyjno-promocyjne (utworzenie ośrodka), służące ochronie i trwałemu zachowaniu bogactwa i estetyki krajobrazu wsi Haćki;
- racjonalne użytkowanie zgodne z zasadami zrównoważonego rozwoju.

2. Istota zagospodarowania turystycznego obszaru przyrodniczo-krajobrazowego

Aby gospodarka turystyczna spełniała funkcję głównego czynnika napędzającego rozwój, celowe jest podporządkowanie jej potrzebom innych dziedzin: rolnictwa, leśnictwa, usług i przemysłu w taki sposób, aby kształtować wielofunkcyjny i ekologicznie uwarunkowany system gospodarowania wiążący współzależnie całą gospodarkę i zagospodarowanie przestrzenne tej rozległej strefy. Turystyka jako zjawisko społeczne, a jednocześnie gałąź gospodarki, wpisuje się we wszystkie układy rozwiązań społeczno-gospodarczych: społeczny, ekonomiczny, ekologiczny i przestrzenny. Jest ona źródłem koniunktury gospodarczej dla kilkunastu dziedzin gospodarki, które biorą udział w procesie organizacji i realizacji obsługi turystów i podróżnych. Sektor podróży i turystyki, jako sektor usługowy, charakteryzuje się wysokim udziałem pracy ludzkiej i jest największym generatorem miejsc pracy na świecie.

Dla rozwoju rodzajów i form turystyki niezbędne jest właściwe zagospodarowanie turystyczne obszaru. Składa się na nie: sieć komunikacyjna, sieć szlaków turystycznych, baza noclegowa, gastronomiczna oraz urządzenia towarzyszące (przechowalnie bagażu, plaże, urządzenia sportowe, rekreacyjne).

Zagospodarowanie turystyczne jest to przystosowanie terenu dla potrzeb rozwoju ruchu turystycznego i rekreacyjnego. Jest to wynik działalności mającej na celu przystosowanie przestrzeni na potrzeby ruchu turystycznego. Zagospodarowanie turystyczne można rozumieć dwojako:

- w ujęciu statycznym – jest to stan wyposażenia regionu, obszaru czy miejscowości w elementy infrastruktury turystycznej i paraturystycznej;
- w ujęciu dynamicznym – jest to proces wyposażenia regionu, obszaru lub miejscowości w elementy infrastruktury turystycznej oraz dostosowywanie istniejących elementów infrastruktury ogólnej do potrzeb przebywających tam turystów.

W.W. Gaworecki analizuje zagospodarowanie turystyczne (techniczna i społeczna infrastruktura turystyczna) w kontekście dóbr turystycznych, komplementarnych w stosunku do walorów turystycznych⁴. Można zatem przyjąć, że jest to działalność mająca na celu przystosowanie środowiska geograficznego do potrzeb turystyki i rekreacji.

W zagospodarowaniu turystycznym można wyodrębnić trzy podstawowe dziedziny, a mianowicie:

- działalność mającą na celu ochronę i przystosowanie do potrzeb ruchu turystycznego walorów turystycznych;

⁴ W.W. Gaworecki, *Turystyka*, PWE, Warszawa 2007, s. 106.

- działalność zmierzającą do zapewnienia możliwości dojazdu (dostępności komunikacyjnej) do obszarów, miejscowości i obiektów stanowiących cele wyjazdów turystycznych;
- działalność zmierzającą do zapewnienia turystom niezbędnych warunków egzystencji w miejscu lub na szlaku będącym celem podróży – wyposażenie w odpowiednie urządzenia obsługowe.

Celem zagospodarowania turystycznego jest przygotowanie turystom dojazdu do miejsca przeznaczenia oraz zapewnienie niezbędnych warunków egzystencji w miejscu realizacji podróży lub na jego terenie (swobodnego poruszania się, możliwości konsumpcji, korzystania z urządzeń sanitarnych, noclegów).

Zagospodarowanie turystyczne obejmuje wszystkie te elementy, które zapewniają prawidłowe funkcjonowanie miejsca recepcyjnego, przy założeniu maksymalnego zaspokojenia potrzeb turystów. Elementy zagospodarowania turystycznego mogą wspomagać bądź wzbogacać walory turystyczne (szlaki turystyczne, baseny, urządzenia sportowe i rekreacyjne, obiekty noclegowe o oryginalnej architekturze, lasy, wody powierzchniowe). Zagospodarowanie turystyczne dość często nazywane jest bazą materialną turystyki. Elementy zagospodarowania turystycznego to:

- baza noclegowa – stanowią ją hotele, jak i inne obiekty o charakterze hotelarskim (motele, pensjonaty, zajazdy, schroniska, gospodarstwa agroturystyczne, sanatoria, kwatery prywatne, kempingi, pola biwakowe);
- baza gastronomiczna – tworzą ją wszelkie punkty gastronomiczne zlokalizowane samodzielnie lub w obiektach noclegowych (puby, restauracje, bary, kawiarnie, herbaciarnie, pizzerie, piekarnie, winiarnie, smażalnie ryb, stołówki z zapleczem kuchennym);
- baza towarzysząca – są to urządzenia, których podstawową funkcją jest obsługa ruchu turystycznego. Zostały one wybudowane z przeznaczeniem dla turystów (baseny, kąpieliska, wypożyczalnie sprzętu sportowego, urządzenia sportowe, sieć komunikacyjna, sieć szlaków turystycznych, przystanie i wioski żeglarskie, wyciągi narciarskie, pijalnie wód, tarasy widokowe, miejsca piknikowe, miniekspozycje przyrodnicze, sale dydaktyczne, ścieżki dydaktyczne, wielofunkcyjne pomieszczenia piwniczne, kąpieliska, wypożyczalnie sprzętu wodnego, rowerów, przechowalnie bagażu);
- baza paraturystyczna – są to obiekty przeznaczone do obsługi innych potrzeb społeczno-gospodarczych, wynikających głównie z funkcjonowania lokalnych społeczności obszarów odwiedzanych przez turystów, z których w sezonie korzystają turyści (sklepy, kina, teatry, filharmonie, ośrodki zdrowia, placówki pocztowe, banki, biblioteki, ogólnodostępne place zabaw dla dzieci).

Wszystkie urządzenia zagospodarowania turystycznego, ze względu na czas funkcjonowania, można także podzielić na:

- obiekty stałe – funkcjonujące przez cały rok, niezależnie od sezonu turystycznego;
- obiekty sezonowe – funkcjonujące tylko w sezonie turystycznym.

3. Sposoby zagospodarowania obszaru przyrodniczo-krajobrazowego

Rozwój turystyki zależy od wielu czynników, między innymi od zagospodarowania turystycznego. Na obszarze przyrodniczo-krajobrazowym z powodzeniem może rozwijać się turystyka przyrodnicza, krajoznawcza, kwalifikowana, wiejska, zdrowotna i kulturowa. Największą popularnością powinna się cieszyć turystyka przyrodnicza, kulturowa i agroturystyka. Wymienione formy są integralnie związane z obszarem przyrodniczo-krajobrazowym i stanowią najbardziej atrakcyjną formę wypoczynku i rekreacji. Jest to obszar o sprzyjającym mikroklimacie, na którym, poza uprawianiem rodzajów i form turystyki, można regenerować zdrowie fizyczne i psychiczne.

Po obserwacji obszaru i szczegółowej analizie zaproponowano następujące rodzaje przedsięwzięć, które należy podjąć w celu uaktywnienia ruchu turystycznego na wymienionym obszarze:

- wybudowanie pensjonatu lub wykonanie modernizacji budynku szkolnego z przeznaczeniem na schronisko, które służyłoby turystom i osobom zainteresowanym wypoczynkiem i edukacją przyrodniczą na analizowanym obszarze;
- wybudowanie ścieżek edukacyjnych, pieszych i rowerowych;
- wybudowanie obiektu gastronomicznego, w którym turyści mogliby konsumować posiłki regeneracyjne;
- wybudowanie ścieżek rekreacyjnych, na których byłyby zainstalowane równoważnie, drążki do podciągania, liny, huśtawki, poręcze, pola szachowe, stoły pingpongowe i inne;
- wykonanie linowego toru przeszkód, wykorzystując drzewostan leśny;
- organizowanie przejażdżek wozem, bryczką i saniami w okresie zimowym;
- zorganizowanie punktu wypożyczania rowerów;
- zorganizowanie punktu sprzedaży ziół;
- utworzenie muzeum etnograficznego na obszarze przyrodniczo-krajobrazowym.

Na wymienionym obszarze brak jest infrastruktury turystycznej, a występujące walory przyrodnicze nie są wykorzystywane przez turystów. Zainteresowanie obszarem jest znaczne i przy zaangażowaniu władz samorządowych i członków Stowarzyszenia „Haj” jest szansa na to, aby teren ten stał się ważnym miejscem

uprawiania sportu masowego, turystyki i rekreacji⁵. Atutem obszaru jest także jego dogodne położenie – przy drodze łączącej Białystok z Lublinem.

Unikatowe i cenne walory przyrodnicze i kulturowe sprawiają, że turystyka przyrodnicza i kulturowa może stać się jedną z dominujących form wypoczynku i rekreacji na analizowanym obszarze. Specyfika obszaru sprzyja wykorzystaniu zabytków architektury, miejsc związanych z ważnymi wydarzeniami i postaciami historycznymi, ośrodkami kultu religijnego, zespołami budownictwa wiejskiego i ośrodkami sztuki i kultury ludowej do celów edukacyjno-poznawczych. Z dobrym skutkiem może rozwijać się także turystyka kulturowa. Usługobiorcy mogą uczestniczyć w uroczystościach religijnych, festiwalach folklorystycznych, przeglądach artystycznych i regionalnych świątach. Atrakcją dla turystów na analizowanym obszarze są zabytki sakralne związane z kulturą mniejszości religijnych i etnicznych, do których należy zaliczyć: cerkwie, kaplice, przydrożne krzyże i cmentarze.

Uwzględniając występujące walory i atrakcje turystyczne, należy podjąć działania zmierzające do zagospodarowania obszaru, który byłby nie tylko skansenem, ale miejscem wypoczynku, rekreacji i edukacji. Dlatego też należy podjąć działania planistyczne w celu pozyskania środków finansowych na zagospodarowanie tak cennego obszaru, który służyłby celom turystyczno-rekreacyjnym. Obszar przyrodniczo-krajobrazowy jest w około 90% własnością Agencji Nieruchomości Rolnych, a niewielkie powierzchnie należą do Nadleśnictwa Bielsk Podlaski, gminy Bielsk Podlaski i osób prywatnych. Po zagospodarowaniu obszaru służyłby on nie tylko mieszkańcom województwa podlaskiego, ale też innym regionom kraju i sąsiadującym państwom, takim jak: Litwa, Białoruś, Łotwa, Ukraina.

Podsumowanie

Obszar przyrodniczo-krajobrazowy „Haćki” zlokalizowany jest na terenie Zielonych Płuc Polski i wymaga zagospodarowania turystycznego. Jest to obszar unikatowy, który nie został dostrzeżony przez miejscowych mieszkańców i władze samorządowe, jeśli chodzi o walory turystyczne i dostosowanie do wypoczynku (rozwoju bazy noclegowej, gastronomicznej). Pomimo tego, że jest to obszar o niewielkiej powierzchni, to swoją atrakcyjnością, walorami przyrodniczymi, kulturowymi i krajobrazowymi wzbudza żywe zainteresowanie wśród turystów. Po zagospodarowaniu turystycznym należy sądzić, że zwiększy się ruch turystyczny, a tym samym nastąpi napływ środków finansowych do budżetu gminy. Można sądzić, że wzrośnie liczba świadczonych usług i jednocześnie zwiększy się liczba

⁵ Uchwała nr XXIX/152/09 Rady Gminy Bielsk Podlaski z dnia 25 maja 2009 roku w sprawie opinii dotyczącej specjalnych obszarów ochrony siedlisk Natura 2000 pod nazwą „Murawy w Haćkach” oraz przebiegu ich granic.

miejsce pracy. Społeczeństwo potrzebuje wypoczynku w nieskażonym środowisku przyrodniczym i dobrze zorganizowanej bazie turystycznej oraz korzystania ze świeżej i zdrowej żywności. Jest to szansa, aby na południu województwa podlaskiego zorganizować atrakcyjne i unikatowe miejsce do spędzania czasu wolnego.

THE DEVELOPMENT OF TOURISM IN THE PROF. FALIŃSKI „HAĆKI” NATURAL AND LANDSCAPE AREA

Summary

In the article there was presented the attractiveness of a natural and landscape area, which needs some tourist development. Taking into consideration its tourist advantages and location, it should be stressed that there is some need for bringing the area to the social use. That would do good for the inhabitants of the Podlasie province and the adjacent areas. The involvement of self-government and socio-political organizations is essential to carry out the undertaking to its proper usage.

The aim of the article is to present any possibilities of the usage of the unique area for the needs of the development of the tourist movement.

Translated by Joanna Jalinik